

KÉGLER ÁDÁM

Lobbizás az Európai Unióban

BEVEZETÉS

„Minden ügy annyit ér, ahogyan azt képviselik!”
(Molière)

A brüsszeli érdekérvényesítést egy háromdimenziós mátrixban¹ lehet a legszemléletesebben elképzelni, ahol az egyik dimenzió a tagországi érdekek, a második a gazdasági és civil csoportok halmaza, a harmadik pedig a tárgyalta témák összessége. Az első halmaz 25 tagú, a második és harmadik viszont akár a többeszes nagyságrendet is elérheti.

Például Franciaország érdeke a mezőgazdasági támogatások mértékében nem egyezik Lengyelország nemzeti érdekeivel, a lengyel kistermelők pedig nem érdekeltek az EU nagy termelőszövetkezeteket preferáló politikájával. Az ügy mindenki számára kedvező megoldása tehát olyan kooperációs készséget igényel, amely elképzelhetetlen a lobbisták² folyamatos tájékoztatása és bevonása nélkül.

Természetesen a gyakorlatban a nemzeti diplomáciai lobbizás megpróbálja országának érdekeit a lehető legszélesebb perspektívában képviselni és kiegyezni más tagországokkal. Ez esetenként komoly háttéralkukat jelent. Például „A” tagország támogatja „B” tagországot a mezőgazdasági ügyekben, cserébe „B” tagország támogatja „A” tagországot energetikai kérdésekben.

Az igen összetett és átláthatatlan érdekviszonyok ellenére fontos megjegyezni, hogy a rendszer ennek ellenére – ha nem is optimális mértékben –, de működik.

Magyarország 2004. május elsejétől tagja az Európai Uniónak, és akárcsak egy új iskolában vagy munkahelyen, az első időkből tanúsított hozzáállásunk és eredményeink alapján könyvelnek el minket hosszú időre.

A magyar diplomácia nagyon jó hírnek örvend Brüsszelben, általános az a kép, hogy a magyar diplomaták és kint dolgozó hivatalnokaink jól felkészültek, kitűnően beszélnek nyelveket. Az érdekérvényesítés és a „magyar lobbizás” hídfoállításainak igazi kiépítése csak most következik. Reméljük hasonló eredményekkel.

Az EU-lobbizás szakirodalma két nagyobb csoportra osztható. Az egyik a sikerkalauzok mintájára készülő és gyakorló lobbisták által írt „hogyan kell csinálni” típusú kiadványok tömkelege, míg a másik – jóval kisebb számú – az eurokraták és a Brüsszelben munkálkodó politikusok, diplomaták és képviselők véleményét összefoglaló akadémikusabb dolgozatok csoportja. Tanulmányomban mindkét elemzési típusból igyekeztem a legfontosabb elemeket kiemelni, annak érdekében, hogy egy átfogó, de ugyanakkor használható és olvasmányos anyag készülhessen.

Köszönettel tartozom a Brüsszelben dolgozó eurokratáknak és politikusoknak, valamint a magyar diplomácia képviselőinek és azoknak a gyakorló lobbistáknak, akik rengeteg hasznos információt és műhelytitkot osztottak meg velem.

Külön köszönöm dr. Balázs Péter nagykövet úrnak, hogy megosztotta velem évtizedes uniós tapasztalatait.

AZ EURÓPAI UNIÓS LOBBIZÁS SZEREPLŐI ÉS INTÉZMÉNYEI

Az Európai Parlament Kutatási Igazgatósága által végzett felmérés szerint 2003-ban több mint 3000 érdekcsoport tart fenn állandó képviselőt Brüsszelben³.

Ennek közel egyharmada kereskedelmi szövetségek képviselője, ötöde hivatásos lobbicég.

Cégek, európai nonprofit szervezetek (egészségügyi, környezetvédelmi, emberi jogi, fogyasztóvédelmi), a tagországok üzleti és munkavállalói érdekvédelmi szervezetei 10–10%-át, míg a regionális szervezetek és a nemzetközi civil szervezetek 5%-át, végül az ún. „think tank”-ek 1%-át adják a brüsszeli lobbiparnak.

Ennél is többet tart számon az Európai Parlament, amelynek honlapján közel 7000 természetes és jogi személyiség van bejegyezve, mint hivatásos lobbista. Az Európai Unió Kutatási Igazgatósága 10 000 emberre becsüli a Brüsszelben és Strasbourgban dolgozó lobbisták teljes létszámát.

Mindez azt jelenti, hogy az unió végrehajtó testületének, az Európai Bizottságnak minden egyes tisztviselőjére körülbelül egy lobbista jut. Mivel köztudott tény, hogy a bizottság létszáma

és fizikai kapacitásai nincsenek arányban a rátestált feladatokkal, ezért, hogy munkáját szakszerűen végezhesse, fokozott mértékben szorul rá a külső segítségre. Az uniós hivatali állapotokat jól szemlélteti, hogy miközben 10 ezer uniós állampolgárra mindössze 0,76 uniós hivatalnok jut, addig a közösség tagállamaiban 322 állampolgárra jut 1 köztisztviselő.

De nem ez az egyedüli oka annak, hogy Európa központjában virágzó üzletággá fejlődött az érdekérvényesítés. Az érdekérvényesítők, legyenek azok a fogyasztók védelmét felvállaló csoportok vagy akár egy fontos iparágban kulcspozícióban levő cég képviselői, egyúttal felbecsülhetetlen segítséget nyújthatnak egy adott témakörrel foglalkozó hivatalnok munkájához.

A lobbistákkal fenntartott párbeszéd az Európai Unió intézményei és polgárai között húzódozó, veszedelmesen növekvő távolságot is áthidalja, és ilyenformán nagyobb demokratikus legitimitást ad az EU-nak. Elég csak arra gondolni, hogy az Európai Parlamentben jelenleg 626 képviselő beszél a közösség 370 millió lakosának nevében és ez az arány a 10 új ország csatlakozásával csak tovább romlik, hiszen 430 millió lakosra jut majd 732 képviselő.

A „végeken” lakók érdekeit tolmácsolók ilyen körülmények között egyenesen nélkülözhetetlenek az EP-képviselők tevékenységében. Az Európai Parlamentben történő érdekérvényesítést különösképpen felértékeli az a tény, hogy a nemzeti törvényhozásokban folyó munkát 80%-ban a közösségi jogalkotás indukálja⁴.

Mindennek fényében nem véletlen, hogy az Európai Unióban nemhogy megtűrik, hanem egyenesen bátorítják az érdekek artikulálását. Annyira, hogy ahol űr tátong, ott alkalomadtán az Európai Bizottság lép fel kezdeményezően, és tevéteges támogatást nyújt egyes ágazati érdekképviselők létrehozásához, amelyek aztán állandó konzultációs partnereivé és tanácsadói-vá válnak fontos törvényjavaslatok előkészítése során. Köztudomású példa, hogy a közösségi agrártermelők legnagyobb és legbefolyásosabb érdekképviselői szervezetének, a COPA-nak a létrehozásában is aktív szerepet játszott a bizottság.

Az Európai Parlament rendelkezik egy ún. lobbisták etikai kódexével⁵, amely az érdekérvényesítés alapkövetelményeit foglalja össze.

Az amszterdami szerződés ún. 7. kiegészítő jegyzőkönyve⁶ kimondja, hogy az Európai Unió Bizottsága törvényhozói munkája során széles körben köteles konzultálni az érdekelt felekkel és az erről készült jegyzőkönyveket, lehetőség szerint⁷, közzé kell tenni.

Ez egyfajta továbbfejlesztése annak az elvnek, amelyet a tagországok még a maastrichti szerződésben szögeztek le, miszerint nagyobb hangsúlyt kell, hogy kapjanak a társadalmi érdekek és vélemények a döntéshozatal folyamán.

Mivel az Európai Unió rengeteg kereskedelempolitikai és nemzetközi folyamat aktív részese, ezért nemcsak az érdekvénesítők özönlöttek el az uniós intézményeket, hanem természetesen a média is. Több ezer újságíró fordul meg naponta a parlamentben, a bizottsági üléstermekben és a hivatalokban. A nagy médiavállalatok, mint a BBC a Reuters, vagy a CNN óriási stábbal tart fenn állandó irodákat Brüsszelben. A BBC ezen felül külön lobbiodát is üzemeltet, amelynek feladata a folyamatos kapcsolatépítés és információcsere.

Az Európai Unió Bizottsága az érdekvénesítő szervezeteket két nagy csoportba sorolja.

Az egyik a profitorientált tanácsadó és PR-cégek csoportja, míg a másik a nonprofit szervezetek összessége. Az érdekkijáró szervezeteket, tevékenységi körüktől függően a következő kategóriák szerint csoportosítják:

Bővítés	Energia	Kutatás-fejlesztés
Versenypolitika	Külkapcsolatok	Regionális politikák
Fogyasztóvédelem	Külkereskedelem (EU-n kívüli)	Szociális ügyek
Kultúra	Halászat	Adózás
Fejlesztéspolitika	Egészségügy	Szállítmányozás
Pénzügyek	Emberi jogok	Igazságügy
Oktatás	Humanitárius segítségnyújtás	Vállalkozásfejlesztés
Foglalkoztatás	Információs társadalom	Környezetvédelem
Mezőgazdaság, vidékfejl.	Belkereskedelem (EU-n belüli)	Általános közösségi ügyek

A beleszólásra és a vélemények becsatornázására nyújtanak lehetőséget az Európai Bizottság által létrehozott tanácsadó, szakértői és konzultatív bizottságok, amelyek száma az ezret is eléri. A tanácsadó bizottságokban nemzeti kormánytisztviselők mellett magáncégek képviselői is ülnek. A szakértői testületekben a tagállamok szakértői foglalnak helyet, míg a konzultatív bizottságokban az európai érdekcsoportok képviselőit találjuk. Az előkészítő munka során rutinszerűen konzultálnak az érintett EU-szektorok képviselőivel, de természetesen utóbbiak maguk is kezdeményezik a kapcsolatfelvételt, hogy kifejthessék a véleményüket.

Gyakran hangoztatott tény, hogy az Európai Unióban két olyan szervezet is működik, amelyek a vélemények artikulására és az érdekvénesítésre szolgálnak, nevezetesen a gazdasági és szociális bizottság⁸, valamint a régiók bizottsága⁹.

Ezen bizottságok legfontosabb feladata a tanácsadás és a vélemények kialakítása anélkül, hogy bármilyen konkrét befolyása lenne a végső döntéshozatalban. Bár ezek a szervezetek valóban élveznek egyfajta megkülönböztetett szerepet, mégsem lehet őket egyértelműen lobbiszervezeteknek hívni, mivel tagjaikat a tagországok kormányai delegálják az általuk kiválasztott civil szervezetekből.

Az egyik legfontosabb döntés-előkészítő bizottság kétségkívül az állandó képviselői bizottsága (COREPER¹⁰), amely a tagállamok állandó delegációiból áll. A COREPER a kompromisszumok kidolgozásának színtere, ahol a nagykövetek vezetésével a delegációk folyamatosan egyeztetik álláspontjaikat az aktuális politikai ügyekkel kapcsolatban. A COREPER jelenleg tíz állandó szakszabírással működik.

Brüsszel EU-negyedében nehéz olyan épületet találni, ahol ne bérelnének irodát regionális és szakmai képviselők vagy éppen valamilyen lobb- és tanácsadó cégek. Ugyanaz a cél vonzotta őket az Európai Unió fizikai közelségébe: a számukra kedvező döntésekre próbálják sarkallni a közösségi politika alakításának kulcsszereplőit.

Az 1986-os egységes európai okmány elfogadását követően, a nemzetek feletti intézmények (az Európai Bizottság és az Európai Parlament) hatáskörét kiterjesztő és a kormányokból álló tanácsban a minősített többségi szavazást meghonosító egységes okmány életbelépését követő néhány évben a többszörösére nőtt a brüsszeli lobbisták száma.

Mint annyi másra az unióban, az európai szintű érdekvénesítésre is rányomják bélyegüket a tagállamok eltérő hagyományai és kultúrája. Franciaországban például nem nagyon divat a lobbizás, ami arrafelé még ma is sokszor a korrupció szinonimájának számít. Angliában viszont annál erősebbek a gyökerei. Nem véletlen, hogy az unió székhelyén a legtöbb lobbicsoportot britek alapították és működtetik. Ha jól körülnézünk a brüsszeli piacon, a különböző érdek-képviselői és érdekvénesítési tradíciók sajátos, és sehol máshol nem létező színességét látjuk, amelynek a Franciaországban megszokott nagy ágazati szintű párbeszéd ugyanúgy része, mint az amerikai mintára létrejött, csak néhány főt foglalkoztató, profitorientált vállalkozás.

Az Európai Unióban máig nincs közmegegyezés arról, hogy mit is fed pontosan a lobbizás, és egyáltalán ki számít lobbistának. A fogalom pontos meghatározásába eddig mindenkinek beletörött a bicskája. Az érdekvénesítéssel foglalkozó csoportok gyűjtőfogalmaként, de magának a meggyőzésre irányuló konkrét tevékenységnek a megjelölésére is használják.

Ellentétben az Egyesült Államok komolyan leszállított lobbiszokásaival, az EU-ban meglehetősen kötetlen keretek között, szigorú számonkérés nélkül folyik a nyomásgyakorlás, bár egyes szakmai körök szerint már nem lehet sokáig halogatni a rendteremtést. Jelenleg egyetlen európai országban sincs külön törvény, amely a lobbitevékenységet részletesen szabályozná. Az óceán két partja közötti eltérés elsősorban az uniós és az amerikai törvényhozási és döntéshozatali folyamat közötti különbségeket tükrözi. Az EU-ban működő érdekcsoportoknak nem elég egyetlen kormányt meggyőzniük az igazukról, mint Amerikában, hanem tizenötöt, majd huszonötöt kell. A tengerentúlon mindenképp a politikai pártokat udvarolják körül, míg az EU-ban a „kijárási” közvetlenül az intézményekhez és a döntéshozatali folyamatokhoz kötődik. Az uniós döntéshozatalban nagyobb szerepe van a kompromisszumkeresésnek és a konszenzusépítésnek. A hivatalok jobban díjazták a higgadt, minden oldalról alátámasztott érvelést.

A tevékenységi körüktől függően a brüsszeli érdekérvényesítő és lobbiszervezetek négy fajtáját különböztetik meg az EU bürokratái.

Az első és legelterjedtebb tevékenységi kör – a többnyire valamelyik kereskedelmi vagy érdekvédelmi kamarák európai szövetsége által nyújtott – főként tájékoztatási szolgáltatások összessége (*service functions*). Ez az esetek döntő többségében információszolgáltatást, illetve eseti továbbképzéseket jelent az adott szervezet vagy kamara tagsága számára, valamint beadványok és szakértői háttér tanulmányok készítését és eljuttatását a megfelelő fórumokra.

A második nagyobb csoport a konkrét lobbitevékenység (*lobbying functions*), azaz a döntéshozatal egyes szakaszainak monitoring rendszerű felmérése és befolyásolása. Ehhez hozzátartozik a parlamenti képviselőkkel és eurokratákkal fenntartott folyamatos kapcsolat.

A harmadik fontos feladatkör a döntéshozók befolyásolása (*decision-making functions*).

Ez a tevékenység a különböző szakértői szinteken történő érdekérvényesítést, valamint a döntéshozói kompetenciával rendelkező személyek (*key-person*) folyamatos tájékoztatását és a megbízó szempontjainak megjelenítését foglalja magában.

A negyedik tevékenységi kör az ún. végrehajtással kapcsolatos tevékenységek együttese (*implementation functions*). Ez tulajdonképpen az érdekérvényesítés teljes körét felölelő projektmenedzsment.

A legtöbb uniós érdekcsoport nemzeti és/vagy ágazati érdekek mentén szerveződik. Ezen belül természetesen igen szegmentált az egyes szervezetek tagsága és feladatköre.

Az érdekérvényesítés mikéntjét – számos „eurokrata” egybehangzó véleménye szerint – nagyban meghatározzák a képviselt

szektor célkitűzési, illetve az, hogy az EU mely részét képviselik. A lobbicégek legfontosabb feladata, hogy pontosan felmérjék, hogy az egyes uniós intézményrendszereknél, mely tisztviselőkhez milyen információkat juttassanak el.

A fogadó térfél – azaz a döntéshozói kör – az EU-ban igen sokszereplős. Emiatt sok csatornán keresztül lehet befolyásolni az emberek millióit és eurók milliárdjait érintő döntéseket.

A közösségi döntéshozatal három kulcsszereplője: a kormányok képviselőiből álló miniszteri tanács és a két nemzetek fölötti intézmény, az Európai Bizottság és az Európai Parlament. A döntéshozatali mechanizmusban elfoglalt központi helyzetük miatt az intézményi háromszög mindegyik csúcsa magára vonja a lobbisták figyelmét.

Az Európai Unió Bizottsága

Az Európai Bizottság a törvényjavaslatok kidolgozására jogosult egyetlen közösségi intézményként az érdekcsoportok talán legfontosabb célpontjának számít. A döntéshozatali folyamatnak minél korábbi szintjén találunk és tudatosítanak egy érdeket, annál nagyobb esélye van a végső döntésben való megjelenésre. Ezért már a törvényjavaslat előkészítésének szakaszában célravezető hatni a témával foglalkozó bizottsági tisztviselő(k) gondolkodására.

Az Európai Bizottság eleinte kizárólag az európai szintű érdekcsoportokat tekintette partnerének és velük konzultált a fontos törvényjavaslatok előkészítése során. Az unió végrehajtó testülete, ahol lehet, ma is előnyben részesíti az unió egészét reprezentáló nagy gyűjtőszervezetekkel és szövetségekkel folytatott párbeszédet.

Egy kimutatás szerint a Brüsszelben tevékenykedő lobbicsoportok körülbelül kétharmada üzleti körök nevében jár el, míg a többi ágazati, társadalmi és regionális érdekeket képvisel.

Még szerényebb, az egész lobbitársadalom 10 százalékára becsülhető a professzionális szakmai érdekeket képviselő csoportok aránya, igaz közülük számos szervezet más nagyvárosban – az esetek többségében Párizsban vagy Londonban – építette ki a főhadiszállását. Az üzleti körök túlsúlya egyrészt az integráció kezdetben gazdasági jellegét, másrészt az állandó képviselet fenntartásának magas költségeit jelzi. Az anyagi természetű problémákat nem egyszer közösségi forrásból sikerül áthidalni. A közérdekeket szolgáló csoportok közel 60 százaléka részesül valamilyen EU-támogatásban.

A „szürke zónában” zajló lobbizáson kívül számos hivatalos csatorna van, amelyek belépést engednek az érdekcsoportoknak az unió döntés-előkészítő mechanizmusába, hogy befolyást

gyakorolhassanak a törvényhozási folyamatokra. Az unió végrehajtó szerve, az Európai Bizottság 1992-ben a Sutherland-jelentés elfogadásával nagy szolgálatot tett az érdekérvényesítőknek, amelyek számára egyre nehezebb feladatot jelentett a Brüsszel által kezdeményezett törvényjavaslatok időben történő megismerése és a gyors reakció. A bizottság eszköztárában mintegy korai előrejelző rendszerként ezután jelent meg a Zöld könyvek publikálásának gyakorlata, amely időben megelőzi a hivatalos javaslatokat, és így lehetőséget biztosít a lobbizás-társadalomnak a reagálásra.

A bizottság vezetői a biztosok, akik az általuk felügyelt főigazgatóságok (kváziminisztériumok) irányítói. Az uniós lobbizás egyik alapja a bizottság különböző adminisztratív szintjein történő érdekmegjelenítés. Az összesen megközelítőleg 20 000 alkalmazottat foglalkoztató hivatali rendszer a lobbizás kiindulási pontja.

Ha egy javaslat elhagyta a bizottságot, a befolyásolás lehetősége jelentős mértékben csökken. Ez akkor is igaz, ha az esetek többségében a miniszteri tanács mondja ki a végső szót egy-egy törvényjavaslat ügyében. A döntéshozatali folyamatnak ebben a szakaszában azért nehezebb az érdekérvényesítés, mert a véleményformálás helyett itt többnyire már kiforrott álláspontokat kell megváltoztatni.

Az Európai Parlament

Mivel az Európai Parlament egyre több területen szól bele a törvényalkotásba, illetve valamennyi közül a legnyitottabb uniós intézmény, ezért ez a lobbisták igazi célpontja.

Az Európai Unió többi hivatalos intézménye (az Európai Bíróság, az Európai Számvevőszék, a munkaadók, a munkavállalók és a társadalmi szervezetek képviselőit tömörítő gazdasági és szociális bizottság, valamint a régiók bizottsága) ugyancsak fontos terepe az érdekkijárásnak. A tanácsadó szerepet játszó gazdasági és szociális bizottság és a régiók bizottsága az intézményi struktúra részeként tagsága nevében maga is „lobbizik” az uniós döntéshozatalnál.

Az uniós döntéshozatal befolyásolásának két fő színtere létezik: a nemzeti, illetve a közösségi „vonal”. A tagországból kiinduló érdekérvényesítés súlya az évtizedek folyamán fokozatosan csökkent, a brüsszeli stratégia és jelenlét jelentősége pedig ezzel fordított arányban nőtt. Mivel a kormányközi együttműködés továbbra is meghatározó jelentőségű és a nemzeti vétőjog számos területen (például adózási kérdésekben) tovább él, a fővárosokra összpontosító nyomásgyakorlás szerepét sem szabad alábecsülni. Annál is kevésbé, mert a „puha” jogszabályok – például a közösségi irányelvek – végrehajtásában meglehetősen

nagy mozgásteret élveznek a tagországok, és az érintett kör számára nem közömbös, hogy jogilag kötelező érvényű rendelkezések vagy önszabályozás útján ültetik át a gyakorlatba a közösségi szinten hozott döntéseket. Mivel a tanácsban ugyancsak az egyes nemzeti kormányok képviselői ülnek, a nemzeti útvonal sokszor egyenesen Brüsszelbe vezet.

Sokkal könnyebben találnak fogást a lobbisták az Európai Parlamenten, amely valamennyi közül a legnyitottabb uniós intézmény. Legalább 3 ezer „kijáró” áll napi kapcsolatban a képviselő-testülettel, vagyis egy parlamenti képviselőre durván 5 lobbista jut. A felváltva Strasbourgban és Brüsszelben ülésező parlamentnek legalább három olyan intézménye van, amely lehetőséget nyújt az érdekérvényesítőknek. A lobbizás legfontosabb színterei a parlamenti szaktanácsok (jelenleg 17 állandó bizottság). A bizottságok ülései az esetek többségében nyilvánosak, ezért az érdeklődési körtől függően tömegével vonzzák a szorgalmasan jegyzetelő lobbistákat. A legnagyobb érdeklődés általában a környezetvédelmi, közegészségügyi és fogyasztóvédelmi, valamint a gazdasági-pénzügyi és iparpolitikai bizottság üléseit kíséri.

A bizottságok többnyire ún. raportőri rendszerben dolgoznak. Ez azt jelenti, hogy egy, az adott kérdéshez értő képviselőt (témavezetőt) bíznak meg a jelentés tervezetének elkészítésével, amihez a kollégák a vita során módosító indítványokat tehetnek.

A harmadik struktúra a parlamentben az érdekek tállására a parlamentközi csoportok rendszere. Ezeknek a speciális érdekek körül szerveződő képviselői csoportoknak nincs hivatalos státusuk, ezért működésüket nem is az Európai Parlament költségvetéséből finanszírozzák. Viszont éppen ez a jellemzőjük teszi érdekessé az EP-képviselőknek ezeket az informális fórumait egyes érdekcsoportok számára, amelyek alkalmasint anyagi támogatást nyújthatnak a működésükhöz, egyesek emiatt határozottan ellenzik létezésüket. Mások szerint ugyanakkor a konszenzusépítés fontos eszközei, hiszen nem párthovatartozás, hanem érdeklődési terület szerint tömörülnek benne a képviselők. Pontos nyilvántartás nincs róluk, de becslések szerint az ötvenet is elérheti az ilyen csoportok száma. A teljesség igénye nélkül, íme néhány közülük: gépkocsihasználók, mozi- és audiovizuális politika, zenebarátok, etnikai kisebbségek, turizmus, Tibet, rögbiliga stb. Valamennyi közül azonban a legismertebb alighanem az úgynevezett kengurucsoport, amely többek között volt európai bizottsági elnököket, tagállamok egykori állam- és kormányfőit és nagyiparosokat tömörít, és az egységes belső piac előmozdításán fáradozik.

Óriási jelentősége van annak, hogy egy érdeket az uniós döntéshozatali folyamat melyik szakaszában prezentálnak. Ehhez

pontosan ismerni kell, hogy mely uniós intézmény milyen jogszabályokkal rendelkezik a döntéshozatal során, és a konkrét kérdésben melyek az eljárási szabályok. Utóbbiak néha egészen furcsa helyzetet produkálnak.

Az EU-lobbizásról szóló szakkönyvek szinte kivétel nélkül fel-emlegetik azt a rendhagyó esetet, amikor a terhes nőkről szóló irányelvet a halászlé miniszterek tanácsa fogadta el, mert a jogszabály elfogadására szabott határidő lejárt előtt ez volt az utolsó miniszteri tanácsülés.

Bár a legfőbb döntéshozó szerv a tanács, de a témától függően az Európai Parlamentnek semmilyen, kicsi vagy döntő szava lehet egy-egy jogszabály elfogadásában.

A képviselő-testületnek a közösségi politikák alá eső bizonyos területeken (pl. mezőgazdaság és közlekedés) konzultációs joga van a bizottsági javaslatokat illetően, de utóbbi nem kötelezhető az EP észrevételeinek figyelembevételére. Ennél sokkal erősebb jogkörrel ruházza fel a parlamentet az együttműködési eljárás, amely szorosban bevonja a döntéshozatali folyamatba, anélkül azonban, hogy törvényhozói hatalmat adna a kezébe. A monetáris politikát érintő kérdésekben például az együttműködési procedúra révén a parlament ugyan nem tudja ráerőltetni álláspontját a tanácsra, de módosításokat javasolhat. A közös döntési eljárás alá eső kérdésekben (környezet- és fogyasztóvédelem, strukturális alapok, személyek szabad mozgása, egészségügy, oktatás stb.) viszont a képviselő-testületé az utolsó szó a tanáccsal szemben.

A parlament egyszerű többséggel elutasíthat egy jogszabályt, amit a kormányok hosszú évek munkájával hoztak tető alá.

Az uniós intézményei nem csak törvénykezdeményezői (Európai Bizottság) vagy törvényhozói (tanács és Európai Parlament), de például a bizottság esetében kiterjedt végrehajtói, valamint döntéshozói jogkörökről is beszélhetünk. Elég a versenyjogi kérdésekre gondolni, ahol az Európai Bizottság legfelsőbb hatóságként saját hatáskörben sokmilliárdos állami támogatások sorsáról vagy cégek egyesüléséről dönthet.

ÁGAZATI ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS

Az üzleti szféra érdekei

Az egyes szervezetek lehetőségei nagyban függenek az általuk képviselt vállalatok vagy ágazatok méreteitől, gazdaságban elfoglalt szerepüktől.

Általánosan elmondható, hogy főleg a kis- és középvállalatok, illetve a fejlődő gazdasági szektorok tartják fenn a legtöbb brüsszeli irodát, hiszen a nagyvállalatok önmagukban is akkora súlyt képviselnek, hogy véleményük automatikusan eljut az EU

döntéshozóihoz. A nagyvállalatok általában a kereskedelmi kamarákon keresztül is képviseltetik magukat az EU-ban.

A multinacionális cégek, a gyáriparosok és a munkaadók érdekeiért több kipróbált, nagy befolyással rendelkező, ágazatok feletti szövetség lobbizik Brüsszelben. Közülük a legjelentősebb minden bizonnyal az Európai Ipari és Munkaadói Konföderációk Szövetsége (UNICE), amely az egész üzleti szféra érdekeit képviseli, és ebben a minőségében az Európai Unió hivatalos szociális partnerének számít. Az UNICE több mint 20 ország 32 országos szövetsége által alkotott konföderáció, amelynek szakvéleményét a közösségi intézmények szinte kötelező érvénnyel kikérik, akár napi ügyekről, akár új törvények megalkotásáról legyen is szó. Az UNICE-nek társult tagja egyébként a Magyar Munkaadói Szervezetek Nemzetközi Együttműködési Szövetsége.

A másik ilyen nagy befolyással rendelkező érdekcsoport az európai gyáriparosok kerekasztala (ERT). Az 1983-ban alakult és az egységes belső piac létrehozásában döntő szerepet vállaló klub Európa legnagyobb és legbefolyásosabb cégeinek vezetőit tömöríti. Az ERT-ben a tagság meghíváshoz van kötve, a taglétszám pedig limitált: a tagországok 45 legbefolyásosabb cégének legmagasabb szintű képviselői lehetnek csak tagjai, olyan kombinációban, hogy minden tagország és minden meghatározó szektor érdemben jelen legyen. A kerekasztal – az UNICE-től eltérően, amely inkább az aktuális ügyekben hallatja a hangját – az Európai Unió hosszú távú, stratégiai gondolkodására van hatással. A tagság évente kétszer plenáris ülésen találkozik, a köztes időben héttagú vezetőtestület intézi az ügyeket. A gyáriparosok elitklubja rendszeresen ajánlásokat fogalmaz meg az Európai Unió állam- és kormányfői számára, igazi ereje mégis a személyes kapcsolatokban rejlik. Az ERT a göteborgi európai uniós csúcstalálkozó (2001. június 15–16.) előtt is hallatta szavát, amikor egy, a bővítésnek az üzleti szférára gyakorolt hatásáról készült tanulmányt adott át a sörös svéd elnökségnek.

Az Európai Kereskedelmi és Ipari Kamarák Szövetsége (EUROCHAMBRES) 32 nemzeti szövetség több mint 1200 kereskedelmi kamarájának és mintegy 4 millió vállalatnak az érdekeit képviseli az uniós intézményeinél. Az EU az EUROCHAMBRES-t ugyancsak szociális partnerként ismeri el, igaz alacsonyabb szinten, mint az UNICE-t vagy az Európai Szakszervezeti Konföderációt (ETUC) és másokat.

Az amerikai kereskedelmi kamara EU-bizottsága (AMCHAM-EU) kiváló példa arra, hogy nem kell egy érdekcsoportnak feltétlenül európai háttérrel rendelkeznie ahhoz, hogy az uniós lobbistársadalom elismert és sikeres tagja legyen. Az AMCHAM az amerikai anyacégekhez tartozó európai vállalatok, összesen közel 200 cég érdekeit képviseli, és elsősorban ezt az üzleti kört érintő közösségi jogszabályalkotásra összpontosít. Az

AMCHAM megkülönböztetett figyelmet szentel az európai szabványosításnak, amely gyakran komoly amerikai üzleti érdekeket sérthet.

Brüsszelben az ágazati érdekképviselők is nagy számban vannak jelen. Az európai agrárközösség szócsöve az Európai Unió központjában a mezőgazdasági szervezetek bizottsága, ismertebb nevén COPA/COGECA, amely az Európai Bizottság segédletével jött létre 1958-ban. Mivel az agrártársadalom érdekei meglehetősen sokrétűek, az EU-nak kapóra jött egy olyan gyűjtőszervezet, amellyel szakmai kérdésekben konzultálhat, és amelynek elmagyarázhatja a döntéseit. A COPA szakértői jelen vannak abban a 18 tanácsadó testületben, amely a közös mezőgazdasági politika különböző területein az Európai Bizottság döntéseire szolgálhat szakmai háttérrel.

Az európai szintű szakmai érdekcsoportoknak két fő típusát különböztethetjük meg: az egyes szakmák szerint és a szakmáktól függetlenül szerveződőket. Az utóbbi kategóriában három nagy páneurópai csoport érdemel említést: a szabadúszókat képviselő SEPLIS, valamint a köztisztviselők és magáncégeknél dolgozó tisztviselők érdekeiért lobbizó EUROCADRES és CEC (*Conférence Européenne des Cadres* – európai tisztviselők konferenciája).

A felsoroltakon kívül számos szakmai érdekképviselő alakult, amelyek kezdetben főként a diplomák és szakképesítések kölcsönös elismeréséért küzdöttek, ma pedig az unión belüli mobilitás útjában lévő akadályok megszüntetését tekintik fő feladatuknak.

Munkavállalói érdekek

A munkavállalói érdekszervezetek közül az Európai Szakszervezetek Konföderációja (*ETUC*) a legjelentősebb. Az 1972-ben alapított és egész Európában kiterjedt tagsággal rendelkező ETUC (a legtöbb nagy magyar szakszervezet is csatlakozott hozzá) egyrészt a 16 európai ipari-ágazati szövetséget, másrészt a nemzeti munkavállalói szövetségeket tömöríti.

Az Európai Szakszervezetek Konföderációját – egyfajta munkavállalói oldalként – az Európai Bizottság a szociális partnerek között tartja számon.

Ezek a partnerek az EU napirendjén szereplő kérdésekben keretmegállapodásokról tárgyalnak, amelyek később fontos közösségi irányelvekben ölthetnek testet. A munkavállalók legnagyobb európai érdekképviselője rendszeresen véleményt nyilvánít, állásfoglalásokat tesz közzé időszerű szociális kérdésekről, de informálisan is hatni igyekszik az unió intézmények gondolkodására és döntéseire.

Területi és regionális érdekek

Az Európai Unió fogalomköréhez több mint tíz éve kapcsolódik elválaszthatatlanul a szubszidiaritás, amely megerősítette a régiók helyét és szerepét az európai integrációban. Az Európai Unió éves költségvetésének körülbelül a harmadát fordítja az elmaradott vagy szerkezetváltási problémákkal küzdő térségek felzárkóztatására. A közösségtől kapott pénz nagy lökést adott az unió legszegényebb régióinak a fejlődéséhez. A regionális támogatások mintegy 75 százalékát mégis közvetlenül a fővárosok osztják szét a rászoruló térségeknek. Az Európai Regionális Fejlesztési Alap (*ERDF*) és az Európai Szociális Alap kivételével a régiók nem állnak közvetlen kapcsolatban Brüsszellel pénzügyi kérdésekben, hiszen a tagállamokon keresztül kell pályáznuk a közösségi támogatásokra.

Ennek ellenére egyre több a különböző, területi érdekekért lobbizó képviselő Brüsszelben.

Ez érthető is, hiszen pontosan azok a régiók és országok szorulnak rá az ilyen jellegű támogatásokra, amelyek a legkevésbé voltak reprezentálva az Európai Unióban, azaz a portugál, a görög és az ír régiók. Az országokban nagyobb politikai önállóságot élvező, erős öntudattal és kulturális identitással rendelkező tartományok számára úgyszólván természetes, hogy fizikailag is jelen legyenek Brüsszelben, ahol első kézből rengeteg hasznos információhoz juthatnak, vagy együttesen fellépve próbálnak meg befolyást gyakorolni az Unió döntéshozóira.

Ugyanakkor a széles autonómiával rendelkező német tartományok például hosszú évek során kivívott függetlenségüket féltik az Európai Bizottság szerintük túlterjeszkedő hatalmától. Éppen ezért tőlük indult ki az a kezdeményezés, hogy világosan határolják el egymástól az Európai Unió, a tagállamok és a régiók hatásköreit.

Az európai települések és régiók azonban nem csak külön-külön, hanem közösen is fellépnek az érdekeikért. A régiók bizottsága (*Committee of the Regions, CoR*) a legnagyobb közigazgatási egységek döntéshozó szerve és egyúttal szószólójuk is az unió intézményeknél. Sőt, a CoR tanácsadói szerepkörben maga is egyike az Európai Unió intézményeinek. A régiók bizottsága nem az egyetlen szervezet, amely napirenden tartja a területi érdekeket. A többi szerveződés közül kiemelendő az európai régiók közgyűlése¹¹, valamint az európai önkormányzatok és régiók konferenciája¹², amelyek közül az utóbbi rendelkezik jelenleg nagyobb befolyással. A CEMR jelenleg megközelítőleg 300 régiót tömörít, amelyek az EU lakosságának közel 75%-át foglalják magukban.

A régiókat tömörítő szervezeteken felül három bevett együttműködési forma jellemzi a térségi önkormányzatokat. Az első az ún. Urban-¹³ és Interreg-¹⁴összefogások összessége, amely a

hasonló fejlesztési problémákkal rendelkező térségek együttműködése.

A második együttműködési forma a területszabályozás problémaköre mentén egyesülő régiók csoportja. Ezek az olyan hasonló térségekben elhelyezkedő önkormányzatokat egyesítik, mint például a határ menti régiók vagy a tengerparti és hegyvidéki térségek.

A harmadik és egyben legerősebb regionális lobbicsoport az azonos iparágakkal rendelkező régiók összefogása. Ezek közül a legbefolyásosabb az ún. „négy motor” csoport, amely a Baden-Württemberg, Rajna-Alpok, Katalánia és Lombardia tartományait egyesíti.

A fenti eseteken túl számos tartomány tart fenn saját képviseletet, némelyik csak egy-két fővel működik, de akadnak 30–50 embert foglalkoztató profi ügynökségek is.

Összefoglalásként elmondható, hogy az egyes tartományok, régiók és önkormányzatok érdekérvényesítése igen sokrétű és fontos tevékenység és végső soron pedig szinte már elengedhetetlen követelmény is az Európai Unióban.

A folyamatos jelenlét, a kapcsolattartás és az érdekek artikulációja nem egyszer milliós nagyságrendű befektetéseket jelent egy-egy régióknak, nem beszélve Brüsszel azon tulajdonságáról, hogy egyetlen városba sűrűsödött az európai politikai és gazdasági döntéshozó elit.

A befektetők felkutatása és meggyőzése szintén hozzásegítheti a képviselettel rendelkező régiókat.

A LOBBIZÁS ETIKAI SZABÁLYAI AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Az Európai Unióban a lobbistákkal való kapcsolattartásnak nincsenek kötött vagy írásba foglalt szabályai. A legkülönbébb csatornákon és módokon folyik a párbeszéd. Az uniós tisztviselők vagy EP-képviselők elérhetőségeihez (telefonszám, fax, e-mail stb.) egyszerűen hozzá lehet férni. A hivatalos bejelentkezésnek, mint mindenhol, itt is lefektetett szabályai vannak. Ez írásos bejelentkezésből és egy formanyomtatvány kitöltéséből áll, amelyen az érintettek felfedik, hogy milyen szervezetnek vagy cégnek a megbízásából járnak el. Az újságírókéhoz sok tekintetben hasonló akkreditációt az Európai Bizottság és az Európai Parlament főtitkári hivatala intézi.

Az unió intézményei magatartási kódexekben szabályozták alkalmazottaik számára, hogy milyen elvek betartásával érintkezhetnek az őket megkereső lobbistákkal, mint ahogy a tekintélyes érdekcsoportok is kidolgozták a maguk önkéntes etikai kódexét, amelyhez valamennyi aláírónak tartania kell magát az unió intézményeivel való érintkezés során.

Az Európai Bizottság épületeibe és helyiségeibe, a sajtóközpontot is beleértve, például egyetlen érdekérvényesítőnek vagy lobbistának sincs szabad bejárása. Csak akkor léphetik át a küszöböt, ha előzőleg személyes találkozót kértek és kaptak a megszólítani kívánt politikustól vagy hivatalnoktól. A bizottság alkalmazottai a belső szabályok szerint nem fogadhatnak el 150 eurónál nagyobb értékű ajándékot. Ha mégis megteszik, késlekedés nélkül jelenteniük kell előljáróiknak, és az esetek többségében az ajándékot vagy annak ellenértékét jótékonyági célokra ajánlják fel.

A megnyitottabb és a „kijárók” által leginkább körüludvarolt intézmény, az Európai Parlament is külön előírta, hogy mihez kell tartaniuk magukat a lobbistáknak és a képviselő-testülethez tartozó személyeknek. Az előbbieket évenként megújítandó, érvényes kitűző felmutatásával léphetnek csak be az Európai Parlament épületébe és ott-tartózkodásuk során azt jól láthatóan kell viselniük. További elvárás velük szemben, hogy semmi kétértelműséget ne hagyjanak afelől, hogy kinek és milyen céllal dolgoznak.

A képviselőkre vonatkozó szabályok a korlátozás helyett inkább az átláthatóságra helyezik a hangsúlyt. A parlament minden tagjának személyesen írásban kell nyilatkoznia szakmai tevékenységéről és minden más jövedelméről. Ezen kívül azt is fel kell fedniük, hogy a képviselői funkciójukból származón túl milyen más bevételeik és jövedelmeik vannak. „Az Európai Parlament tagjainak munkájuk során tartózkodniuk kell bármilyen ajándék vagy kedvezmény elfogadásától” – szögezi le a rendelkezés.

A mellékletben megtalálható magatartási kódex bírálói szerint ez a puha szabályozás egyáltalán nem jelent garanciát arra, hogy a képviselők valóban nem fogadnak el apróbb vagy nagyobb figyelmességeket.

A brüsszeli Lobbiszervezetek Európai Szövetségének (FELPA) például csak azok lehetnek a tagjai, akik önként alávetik magukat közel egy tucat alapszabálynak. Ezek közé tartozik, hogy sem pénzadományokkal, sem anyagi ellenszolgáltatásokkal nem környékezik meg az uniós intézmények tisztviselőit, és fizetség fejében nem adják tovább a tőlük szerzett információkat. Az érdekérvényesítésben részt vevőkkel szemben az is elvárás, hogy azonnal fedjék fel kilétüket és azt, hogy milyen céget képviselnek.

ÍRORSZÁG ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉSE AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Írország 1973. január 1-jén lett tagja az Európai Gazdasági Közösségnek. A csatlakozások következtében Írországban olyan reformintézkedések, szerkezetátalakítások mentek végbe,

amelynek következtében a kilencvenes évekre az Európai Unió mintaállamává vált.

Ez nem utolsósorban köszönhető az ír politikai, gazdasági és társadalmi érdekek folyamatos képviselésének, az „ír lobbis” sikereinek.

Politikai érdekképviselés

Az Európai Unió Tanácsába Írország jelenleg 3, míg az Európai Unió Parlamentjébe 15 képviselőt delegál. Az EP jelenlegi elnöke az ír Pat Cox, aki ezáltal az egyik legbefolyásosabb politikus az unióban. Az EP ír képviselői egy saját honlapot¹⁵ is üzemeltetnek, ahol a közvetlen elérhetőségeiken felül folyamatosan tájékoztatják az érdeklődőket, hogy képviselőik mikor, melyik bizottságban dolgoznak. A napirendi ügyekről részletes információkat tesznek közzé, melyek alapján mindenki könnyen beleláthat az EP ír képviselőinek munkájába.

Gazdasági érdekképviselés

A legbefolyásosabb ír gazdasági lobbiszervezet kétségtelenül az ír kereskedelmi kamara¹⁶, amely a legtöbb gazdasági szervezet érdekvédelemért látja el Brüsszelben. A fentiekben már tárgyalt amerikai kereskedelmi kamara ír, illetve uniós divíziói szintén folyamatosan egyeztetnek az ír vállalatok képviselőivel.

A szolgáltatási szektor legaktívabb képviselője az ír turisztikai központ, amely ellátja a szolgáltatások képviselését, valamint az országhép alakítását is az EU-ban.

Jelenleg az egyik legaktívabban lobbizó ír cég a fapados légi utazást kitaláló és mára óriásvállalattá fejlődött Ryanair.

Civil szektor

Egy 1990-es felmérés szerint Írországban a lakosság 22%-a tagja valamely civil szervezetnek. Az ír közösségi szerveződések hagyományai kihatnak az európai uniós érdekképviselésükre. Gyakorlatilag minden brüsszeli ír politikus vagy magas beosztású hivatalnok tiszteletbeli tagja valamely civil szervezetnek.

Ezek közül is kiemelésre méltó a hívők egyesülete (CORI)¹⁷, amely lobbijében és társadalmi elfogadottságánál fogva is az egyik legtekintélyesebb ír civil szervezet.

A legfontosabb segítség természetesen a civil szervezetek folyamatos informálása és olyan informális pontok kiépítése, amelyek segítenek az uniós ügyek és események eligazodásában. Nem véletlen, hogy a mélyen vallásos Írországban minden

vezető politikus szükségét érzi annak, hogy részt vegyen a CORI különböző rendezvényein és fórumain¹⁸.

A rengeteg civil szervezet közül talán az ír fogyasztóvédelmi szervezetet¹⁹ érdemes még kiemelni, amely talán az egyik legfelkészültebb brüsszeli érdekvédelemért szervező szervezet.

ÖSSZEFOGLALÁS

Az Európai Unió a XXI. században belső fejlődése és a nemzetközi helyzet alapján teljesen új kihívások elé néz. A közösségi politikák szinte átláthatatlan összessége és a bővítés nyomán egyre bonyolultabbá váló érdekvédelemért rendszer sok esetben komoly gátja a gazdasági hatékonyságnak. A huszonöt tagország több tucat szakpolitikai érdeke valamint a gazdasági és a civil szféra további több száz ügye, olyan bonyolult érdekegyeztetési mátrixot teremthet, amely a jelenlegi uniós bürokráciát adott esetben komoly szervezetszociológiai problémák elé állíthatja. A tíz új tagország belépése előtt már megkezdődtek az Európai Unió hatékonyságáról szóló viták.

Egy átlátható és racionális döntés-előkészítő és döntéshozói rendszer reformja nemcsak az új tagországoknak kedvezne, akik még nem ismerik ki magukat a jelenlegi EU bürokratikus útvesztőiben, de a régi EU-tagállamoknak is alapvető érdekük.

A brüsszeli hivatalok és intézmények döntő többsége valójában 12 tagországra lett kitalálva és optimalizálva, de közben mind az integráció foka, mind pedig az EU külső és belső viszonyrendszere óriási változásokon ment keresztül. A most belépő tagországok tehát elsősorban abban érdekeltek, hogy az intézményi reformok meghatározásában aktívan közreműködjenek.

A hazai civil és gazdasági szféra – a kialakult magyar gyakorlat hiányában – jelenleg nem rendelkezik versenyképes érdekvédelemért kultúrával. Ez adott esetben óriási versenyhátrányt jelenthet az Európai Unióban. Taggá válásunkat követően a magyar kormányzat egyik legnagyobb feladata az lesz, hogy támogassa a magyar gazdasági és civil érdekek minél szélesebb körű közösségi megjelenítését. A különböző gazdasági szektorok, önkormányzatok és civil szervezetek brüsszeli megerősödéséig elengedhetetlen ez a fajta „állami köldökszínór”. Az ad-hoc szövetségek rendszerében teljesen más reflexek és szocializációs képességek szükségesek, mint azt itthon megszokhattuk az elmúlt tizenöt évben.

MELLÉKLET

Az érdekvényesítés háromdimenziós mátrixa

nemzeti érdek		ország	szervezet	téma
		ország		
		szervezet		
		téma		

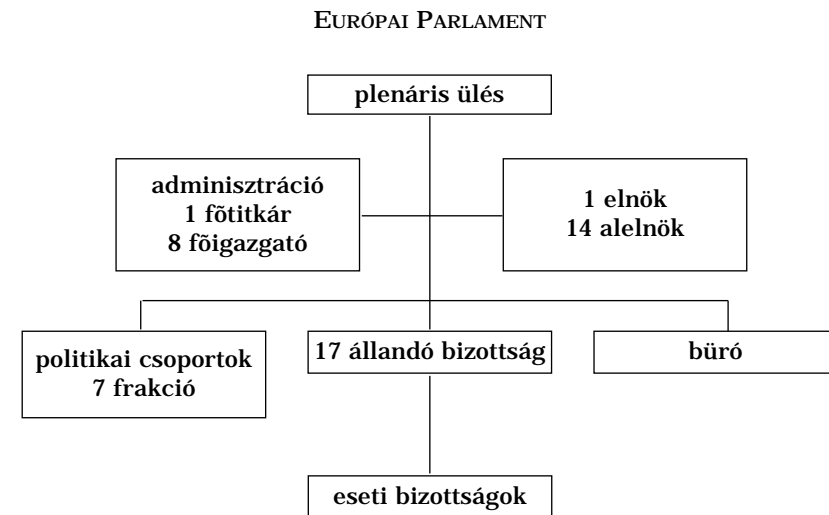
A Lobbiszervezetek Európai Szövetségének etikai kódexe²⁰

A LOBBISTÁNAK

1. Fel kell fednie a saját és az általa képviselt cég nevét.
2. El kell árulnia, hogy milyen érdekeket képvisel.
3. Az EU-intézmények tisztviselőivel folytatott érintkezés során nem közölhet félrevezető információt sem státusáról, sem a megkeresés céljáról.
4. Akár közvetlenül, akár közvetve nem tálalhatja félrevezetően az unió intézményeihez fűződő kapcsolatait.
5. Tiszteletben kell tartania és diszkréten kell kezelnie a rábízott bizalmas információkat.
6. Kerülnie kell hamis vagy félrevezető információk tudatos, de akár véletlen terjesztését is.
7. Tilos az EU-intézményektől szerzett dokumentumok másolatait anyagi ellenszolgáltatás fejében másoknak átadni.
8. Tisztességtelen eszközökkel nem szerezhethet információkat az unió intézményeitől.
9. El kell kerülnie mindenféle szakmai és professzionális érdektűzést.
10. Tilos az unió tisztviselőit, az Európai Parlament tagjait és azok asszisztenseit akár közvetlenül, akár közvetve megkörnyékezni.
11. Tartózkodnia kell minden olyan cselekedettől, amely megengedhetetlen eszközökkel helyezi nyomás alá az eurokratákat.
12. Csak olyan személyt alkalmazhatnak, aki betartja a közösségi intézmények szabályzatait és titokvédelmi előírásait.

A kódex aláírójának önként vissza kell lépnie, ha bebizonyosodik, hogy vétett a fenti szabályok ellen.

Szervezeti felépítések

Az Európai Parlament jelenlegi és jövőbeni összetétele

Ország	Mandátumok száma az Európai Parlamentben			
	Jelenlegi állapot	Románia és Bulgária csatlakozása előtt	Románia és Bulgária csatlakozása után	
	EU 15	EU 25	EU 28	
	A 2004-es választások előtt	A 2004-es választások után	A 2009-es választások előtt	A 2009-es választások után
Németország	99	99	99	99
Franciaország	87	78	78	72
Olaszország	87	78	78	72
Egyesült Királyság	87	78	78	72
Spanyolország	64	54	54	50
Hollandia	31	27	27	25
Belgium	25	24	24	22
Görögország	25	24	24	22
Portugália	25	24	24	22
Svédország	22	19	19	18
Ausztria	21	18	18	17
Dánia	16	14	14	13
Finnország	16	14	14	13
Írország	15	13	13	12
Luxemburg	6	6	6	6
<i>2004-ben csatlakozó országok</i>				
Lengyelország	-	54	54	50
Cseh Köztársaság	-	24	24	22
Magyarország	-	24	24	22
Szlovákia	-	14	14	13
Litvánia	-	13	13	12
Lettország	-	9	9	8
Szlovénia	-	7	7	7
Észtország	-	6	6	6
Ciprus	-	6	6	6
Málta	-	5	5	5
<i>2008-ban csatlakozó országok</i>				
Románia	-	-	36	33
Bulgária	-	-	18	17
ÖSSZESEN	626	732	786	736

A nizzai szerződésben meghatározott tagországi mandátumok

Ország	Európai Tanács	Gazd. és szoc. bizottság	Régiók bizottsága
Németország	29	24	24
Egyesült Királyság	29	24	24
Franciaország	29	24	24
Olaszország	29	24	24
Spanyolország	27	21	21
Lengyelország	27	21	21
Románia*	14	15	15
Hollandia	13	12	12
Görögország	12	12	12
Csehország	12	12	12
Belgium	12	12	12
Magyarország	12	12	12
Portugália	12	12	12
Svédország	10	12	12
Bulgária**	10	12	12
Ausztria	10	12	12
Szlovákia	7	9	9
Dánia	7	9	9
Finnország	7	9	9
Írország:	7	9	9
Litvánia	7	9	9
Lettország	4	7	7
Szlovénia	4	7	7
Észtország	4	7	7
Ciprus	4	6	6
Luxemburg	4	6	6
Málta	3	5	5
Összesen	345	344	344

*, ** 2007-es tagsággal számolva.

JEGYZETEK

¹ Ábra a mellékletben.

² Az Értelmező kéziszótár szóhasználatát követve a lobbí, valamint ezen szótó-vel rendelkező összetett szavak helyesírása „i”-vel történik.

³ Lobbying in the European Union: Current rules and practices, EP Directorate-General for Research, Constitutional Affairs Series, AFCO 104 EN.

⁴ Guéguen, D., „Governance and the Role of Associations in Economic Management: A Response from an EU

Public Affairs Practitioner”, in: Greenwood, J. (ed.). *The Effectiveness of EU Business Associations*, Palgrave, Basingstoke, 2002, p. 47.

⁵ Annex IX. (részletesen a mellékletben).

⁶ The Amsterdam Treaty, Protocol N° 7.

⁷ A jegyzőkönyv a közzétételi esetektől való eltekintést a bizottság döntési jogkörébe utalja.

⁸ Economic and Social Committee (ECOSOC).

⁹ Committee of the Regions (CoR).

¹⁰ Committee of Representatives Permanent.

¹¹ Assembly of European Regions (AER).

¹² Council of European Municipalities and Regions (CEMR).

¹³ Település és városfejlesztés.

¹⁴ Határokon átvívelő regionális együttműködések.

¹⁵ www.europarl.ie

¹⁶ www.chambersireland.ie

¹⁷ Conference of Religious of Ireland (www.cori.ie).

¹⁸ Pat Cox tanulmánya a CORI honlapján: www.cori.ie/justice/civil_society/ireland_future_europe/1_euro_persp.pdf.

¹⁹ www.ecic.ie

²⁰ Greenwood: Regulating lobbying in the European Union, in: Parliamentary Affairs, Vol 54, No 4, October 1998, Oxford University Press.

IRODALOM

Blahó András (szerk.), Tanuljunk Európát!

Bokorné Szegő Hanna, Nemzetközi jog. Budapest 1999, Aula Kiadó.

Guéguen, Daniel, Gyakorlati útmutató az EU-labirintushoz, Századvég - Demokrácia Kutatások Magyar Központja Alapítvány 2003.

Greenwood, Regulating lobbying in the European Union, in: Parliamentary Affairs, Vol 54, No 4, October 1998, Oxford University Press.

Horváth Gyula, Regionális támogatások az Európai Unióban. Budapest 2001, Osiris Kiadó.

Horváth Zoltán, Az Európai Unió kézikönyve, 2003, Magyar Országgyűlés.

Kende Tamás (szerk.), Európai közjog és politika. Budapest 1998, Osiris Kiadó.

Kéglér Ádám, A lobbizás színterei és szereplői (szakdolgozat, BKÁE 2002).

Kéglér Ádám, Lobbizás az EU-ban. Esély 2003/III.

Lékó Zoltán (főszerkesztő), Hajdú Nóra, Kéglér Ádám, Sándor Péter, Vass László (szerkesztők): Lobbikézikönyv, Demokrácia Kutatások Magyar Központja Alapítvány, 2002.

Lőrincné Istvánffy Hajna, Nemzetközi Pénzügyek. Budapest 1999, Aula Kiadó.

Lobbying in the European Union: Current rules and practices, EP Directorate-

General for Research, Constitutional Affairs Series, AFCO 104 EN.

Mitchell, Ralph, Az Egyesült Államok alkotmánya. Budapest 1995, Nemzeti Tankönyvkiadó.

Newman, Bruce, Political Marketing. Sage Publications, 1994.

Osborne, David-Gaebler, Ted, Új utak a közigazgatásban. Budapest 1994, Kosuth Könyvkiadó.

HALMAI PÉTER

Az agrárgazdaság EU-adaptációja

Várható feszültségek, gazdaság- és társadalompolitikai kihívások

Az agrárgazdaság különösen fontos helyet foglal el az európai integrációban. A közös agrárpolitika több mint négy évtizede működő, szupranacionális rendszer. A közösségi jog több mint 50%-a, a közös költségvetés közel 50%-a az agrárgazdasággal és az élelmiszer-előállítással kapcsolatos.

A közös agrárpolitika átvétele, az európai agrárrendszerbe történő beilleszkedés alaposan próbára teszi az új tagországokat. A közös agrárpolitika két pillérét kell átvenni: egyrészt a piacsabályozást (a közös piaci szervezeteket), másrészt az integrált vidékfejlesztési politikát. (Ez utóbbi keretébe egyrészt a strukturális alapokból finanszírozott, jellemzően beruházásokat is tartalmazó akciók, másrészt az EMOGA garanciarészlegéből fedezett úgynevezett „kísérő intézkedések” tartoznak.)

Az adaptáció nemcsak új szabályozási mechanizmusok (s azok keretében új támogatási formák) átvételét jelenti, hanem egyúttal a belső piacon, a korábbinál jóval intenzívebb versenyközegben történő helytállás igényét. A siker fontos feltétele a szabályozási technikák átvétele, a támogatások abszorpciója, ám a döntő tényező a piaci versenyképesség.

A magyar agrárgazdaságra a jelentős visszaeséssel járó transzformációs krízist követően a tartós depresszió, labilis struktúrák, a jövőkép hiánya a jellemző. Mindezek a tényezők további nehézségeket jelentenek az EU-adaptáció területén is.

A következőkben a transzformáció, a rövidebb távú, majd a tartósabb feszültségpontok, végül a gazdaság- és a társadalompolitika fő feladatai kerülnek áttekintésre.